

STRATEGIA NAȚIONALĂ ÎMPOTRIVA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE 2021-2024

A. INTRODUCERE

Criminalitatea organizată a devenit o realitate de neignorată, cu evoluție semnificativă în ultimii ani și o proiecție de dezvoltare îngrijorătoare în cel mai înalt grad pentru instituțiile de aplicare a legii. Criminalitatea organizată afectează cetățenii și comunitățile în cele mai diverse și severe modalități. Viața, integritatea fizică, libertatea, patrimoniul, liniștea și încrederea în propria siguranță personală și a familiei fiecărui cetățean precum și pacea socială sunt în pericol cât timp fenomenul de criminalitate organizată persistă și se multiplică, viața economică și socială a comunităților este perturbată, individul și societatea în ansamblu sunt ținte permanente ale acestui flagel. De aceea, crima organizată trebuie confruntată frontal, sever și cu toate mijloacele, până la diminuarea și anihilarea ca fenomen infracțional.

Cauzele fenomenului sunt multiple și intră în sfera atribuțiilor unui spectru larg de instituții, instituțiile de combatere a criminalității concentrându-se în special pe identificare, investigare și inculpare în vederea obținerii unor condamnări severe și a destructurării grupurilor de criminalitate organizată.

Globalizarea, ca fenomen complex socio-economic, a amplificat implicarea grupurilor de criminalitate organizată (denumite în continuare GCO) în activități transnaționale, rezultate inclusiv prin creșterea interesului arătat de grupurile infracționale din alte țări pentru România. Grupurile de criminalitate organizată prezintă o componentă transnațională importantă, iar 65% din grupurile infracționale active în statele membre ale UE sunt compuse din membri de mai multe naționalități¹. GCO funcționează tot mai frecvent ca rețele dinamice, preocupate să-și anonimneze activitatea sau să creeze aparența de legalitate a acțiunilor și să exploateze vulnerabilitățile din sistemul social, economic sau juridic.

O provocare suplimentară pentru autorități este asociată posibilității utilizării unor GCO ca intermediari de către actori statali sau non-statali ostili intereselor de securitate națională, ca parte a unor campanii hibride, mod de operare ce asigură agresorului anonimitate, posibilitatea negării plauzibile, accesul facil la operațiunile, rețeaua și expertiza grupului și, per ansamblu, un raport cost-beneficiu superior, întrucât abordarea poate genera efecte negative multiple, trans-sectoriale la nivelul statului, cu riscuri minime din partea agresorului.

Evoluțiile înregistrate în domeniul tehnologic, mai ales în cel informatic, au permis transferul mai multor operațiuni în mediul virtual, unde poate fi constatată o prezență în creștere a crimei organizate. Totodată, modul de acțiune al grupurilor de criminalitate organizată a evoluat, fiind preferată o abordare caracterizată de adaptabilitate în funcție de oportunități și cererea existentă, în detrimentul unui *modus operandi* tradițional. Aceasta încurajează racordarea grupurilor autohtone la rețele internaționale de crimă organizată și plasarea câștigurilor ilicite în afara jurisdicției naționale.

În ultima perioadă, activitatea grupurilor de criminalitate organizată din România a devenit mult mai vizibilă în spațiul public, multiplicându-se totodată episoadele agresive. Creșterea numărului de comportamente violente, dar și a nivelului de gravitate al acestora pot fi considerate drept indicii că grupurile de crimă organizată din România și-au consolidat prezența și încrederea în forțele proprii. Vizibilitatea tot mai ridicată a acestora, lipsa de ezitare în fața organelor de ordine publică și capacitatea grupurilor de a asigura complicitatea reprezentanților statului discreditează eforturile

¹ Evaluarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în UE (denumită în continuare SOCTA UE - 2021).

autorităților de aplicare a legii și afectează încrederea societății în capacitatea statului român de a-și proteja cetățenii.

Totodată, situația pandemică înregistrată recent a generat unele consecințe care se impun a fi evaluate și gestionate corespunzător, cu precădere în ceea ce privește impactul asupra criminalității cibernetice și specularea oportunităților de obținere a unor beneficii financiare.

Ca reacție la acest context, Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 (denumită în continuare SNApȚ 20-24) ridică la nivel de amenințare la adresa securității naționale, pentru prima dată într-un document de acest tip, fenomenul criminalității organizate, stabilind în consecință obiective naționale de securitate necesar a fi atinse de instituțiile naționale cu responsabilități în lupta împotriva fenomenului. O abordare similară este utilizată de Programul de guvernare 2020, care apreciază că grupurile de crimă organizată, de la cele care practică răpirile și traficul de persoane sau de organe la cele specializate în infracțiuni economice, de la "mafia" drogurilor la "mafia" lemnului sau "mafia" țigărilor de contrabandă, trebuie să primească un răspuns pe măsură, în raport cu riscurile semnificative pe care le generează.

Această situație este intolerabilă, fiind în dezacord cu interesele și drepturile fundamentale ale cetățenilor români, cu interesele de securitate națională, cu statutul României de țară demnă, independentă, membră a Uniunii Europene (denumită în continuare UE) și a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (denumită în continuare NATO), organizații care așază la baza funcționării lor valori fundamentale precum libertatea, demnitatea, statul de drept și independența justiției.

În consecință, se impun evaluarea și prioritizarea amenințărilor și a vulnerabilităților, corelarea și eficientizarea mecanismelor de cunoaștere, prevenire și contracarare de care statul român dispune, respectiv consolidarea dialogului și a cooperării inter-instituționale în cadrul unei abordări integrate de tip strategic.

Prezenta strategie se constituie într-un instrument de răspuns și de combatere ofensivă, energic, organizat și coerent al instituțiilor statului român cu privire la fenomenul GCO.

Realizată în urma unui proces de cooperare între instituțiile cu responsabilități în contracararea criminalității organizate, prezenta strategie (denumită în continuare Strategia) realizează o radiografie a manifestării fenomenului la nivel național, și, corelativ, a capacității naționale de răspuns și prezintă o viziune integrată, armonizată inter-instituțional cu privire la misiunea și obiectivele necesar a fi asumate de principalele instituții cu responsabilități, cu direcții de acțiune specifice, individualizate în funcție de competențele legale ale fiecărei instituții, și cu accent pe rafinarea mecanismelor de cooperare pentru obținerea sinergiei în activitățile de prevenire și combatere a criminalității organizate. Ca orizont de timp abordarea propusă vizează perioada 2021-2024.

Având în vedere Raportul UE privind statul de drept (Comisia Europeană, 2020), documentul strategic se raportează la un concept multi-dimensional al luptei împotriva criminalității organizate, bazat inclusiv pe rolul corupției de facilitator al activității grupurilor de crimă organizată. Prin urmare, abordarea este integrată atât din punct de vedere instituțional, cât și din punct de vedere fenomenologic, granița dintre corupție și crima organizată fiind doar de ordin formal - conceptual, pentru rațiuni de abordare sistemică și coerentă din punct de vedere legal și instituțional.

B. ABORDAREA STRATEGICĂ

► Viziune

Viziunea acestei strategii este de a consolida și garanta siguranța persoanelor și de a susține un mediu social și economic dezvoltat în condiții de legalitate, prin prevenirea și contracararea eficientă a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților circumscrise criminalității organizate grave. Resursele statului trebuie mobilizate coerent și eficient în vederea investigării și tragerii la răspundere penală a persoanelor implicate în activități circumscrise criminalității organizate inclusiv prin consolidarea

mecanismelor de cooperare interinstituțională și a capacităților instituțiilor și autorităților competente, astfel încât să se asigure abordarea integrată a fenomenului.

Suplimentar măsurilor de combatere a criminalității organizate, strategia include măsuri care vizează latura de prevenire, respectiv de educare a populației cu privire la fenomenul criminalității organizate, cu scopul de a spori intoleranța față de grupurile de criminalitate organizată și activitățile acestora. Totodată, anumite măsuri au drept scop protejarea victimelor criminalității organizate și reintegrarea lor ulterioară în societate.

▶ Misiune

Transpunerea în practică a viziunii se bazează pe următorii piloni:

- I. creșterea rezilienței societății (cetățeni, comunitate, instituții publice, mediu de afaceri) în fața influențelor și a efectelor provocate de manifestarea fenomenelor de criminalitate organizată;
- II. cunoaștere și decizie integrate la nivel național: identificarea timpurie, evaluarea periodică și gestionarea amenințărilor și vulnerabilităților ce pot asigura condițiile dezvoltării formelor de criminalitate organizată;
- III. contracararea grupurilor de criminalitate organizată: prioritizarea eforturilor în funcție de gravitatea amenințărilor și vulnerabilitatea victimelor, realizarea cu celeritate a cercetării și aplicarea măsurilor de identificare și indisponibilizare a profitului infracțional, dar și abordarea de tip ”360 de grade - 365 de zile pe an” a fenomenului, respectiv confruntarea completă și permanentă a acestuia;
- IV. dezvoltarea coerentă și pe măsura sarcinilor și misiunilor a capacității operaționale (materiale, tehnice, investigative și de resurse umane), inclusiv prin multiplicarea, rafinarea și „automatizarea” mecanismelor de cooperare interinstituțională și internațională.

▶ Principii generale

Principiul priorității - Prevenirea, combaterea și destructurarea criminalității organizate sunt asumate ca o prioritate de autoritățile române competente.

Principiul profesionalizării - Lupta împotriva criminalității organizate presupune pregătirea profesională corespunzătoare a specialiștilor, precum și diseminarea și asimilarea experienței, bunelor practici, lecțiilor învățate și a instrumentelor de lucru validate la nivel internațional.

Principiul comunicării publice - Instituțiile publice vor comunica public permanent aspecte privind eforturile de combatere a criminalității organizate și rezultatele obținute, în vederea consolidării încrederii publicului în capacitatea și eforturile instituționale de combatere a criminalității organizate.

Principiul asigurării resurselor - Îndeplinirea obiectivelor propuse presupune o alocare continuă, judicioasă și oportună de resurse umane, logistice, informaționale și tehnologice pentru toți actorii instituționali responsabilizați.

Principiul continuității - Activitățile desfășurate în vederea combaterii fenomenului vor avea un caracter permanent.

Principiul legalității - Măsurile luate pentru implementarea prezentei strategii trebuie să respecte tratatele internaționale la care România este parte, prevederile Constituției și legislația națională în materie.

Principiul coerenței de acțiune inter-instituționale - Măsurile de prevenire și combatere a criminalității organizate sunt adoptate de către instituțiile cu diferite atribuții și responsabilități de o manieră sinergică și sincronizată, pentru evitarea redundanțelor, precum și pentru maximizarea efectelor în atingerea obiectivelor asumate.

Principiul eficienței de acțiune - Atingerea obiectivelor strategiei se realizează prin adoptarea direcțiilor de acțiune și măsurilor cu impact semnificativ în limitarea fenomenului criminalității organizate, în condiții de asigurare a unui raport optim între resursele utilizate și rezultatele operaționale obținute.

Principiul cooperării internaționale active - Cooperarea activă în formatele operaționalizate la nivelul Uniunii Europene și al celorlalte organizații europene și internaționale la care România este parte [International Criminal Police Organization (denumită în continuare INTERPOL), Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (denumită în continuare OSCE), Organizația Națiunilor Unite (denumită în continuare ONU) etc.], precum și asigurarea unui rol activ al României la nivel internațional.

C. CRIMINALITATEA ORGANIZATĂ ÎN ROMÂNIA - CONTEXT

C.1. Contextul european și internațional

Importanța combaterii criminalității organizate într-un format de cooperare la nivel internațional este evidențiată de includerea problematicilor specifice acestui domeniu în diferite instrumente de drept internațional, atât în izvoare principale de drept, cât și în documente programatice de acest nivel. Criminalitatea organizată din UE se manifestă prin săvârșirea unei varietăți de activități infracționale, care sunt în creștere ca amploare și complexitate. Profiturile generate de activitatea anumitor grupuri de criminalitate organizată din UE sunt ridicate și comparabile cu cele obținute de corporațiile multinaționale. Multe dintre grupurile de criminalitate organizată europene sunt flexibile, deoarece își adaptează cu rapiditate modul de operare prin raportare la schimbările din mediu. Cele mai periculoase grupuri de criminalitate organizată sunt cele care sunt capabile să investească profiturile obținute din activități ilegale în economia legitimă, fiind astfel dezvoltată o extindere a componentei criminale. Implicarea în crima organizată poate permite unor grupuri teroriste să genereze fonduri pentru finanțarea activităților legate de terorism.

În acest sens, conform Evaluării amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în UE (SOCTA UE - 2017), peste 5.000 de GCO-uri care operează la nivel internațional sunt în prezent în curs de investigare în Uniunea Europeană. Numărul de GCO-uri care operează la nivel internațional evidențiază gravitatea fenomenului și potențialul impact al criminalității organizate asupra UE.

Creșterea activității de combatere a GCO cauzată de gravitatea fenomenului reiese și din raportul de activitate al EUROPOL aferent anului 2019, conform căruia bugetul EUROPOL a crescut cu 8.1 milioane EUR în ultimul an ajungând la suma de 138.3 milioane EUR, iar numărul de operațiuni sprijinite de la 1496 în anul 2017 la 1748 în anul 2018. Creșterea activității de combatere reiese și din trendul crescător al utilizării diferitelor forme de cooperare între autoritățile naționale abilitate în lupta împotriva criminalității organizate. Numărul de utilizări al platformei Europol pentru stocarea de informații privind infracțiuni, infractori și alte informații referitoare la criminalitate (denumită în continuare EIS) a crescut de la 2.5 milioane în anul 2017 la 4 milioane în 2018.

Totodată, conform Evaluării amenințării pe care o reprezintă criminalitatea organizată din spațiul virtual (denumită în continuare IOCTA 2020), criza provocată de pandemia de COVID-19 a reliefat faptul că GCO profită de vulnerabilitățile societății care sunt accentuate de situații excepționale. Infractorii au modificat modul de săvârșire a infracțiunilor aferente criminalității informatice pentru a se potrivi în contextul pandemic, au abuzat de incertitudinea situației și nevoia publicului de informații reale. În acest context, IOCTA 2020 adresează următoarele recomandări statelor:

- creșterea nivelului de coordonare și cooperare;
- intensificarea schimbului de informații;
- înlăturarea obstacolelor practice;

- consolidarea sistemului judiciar;
- promovarea unei culturi de transparență și încredere;
- îmbunătățirea cadrului legal aplicabil;
- consolidarea eforturilor de prevenire și conștientizare;
- consolidarea capacității instituțiilor implicate în lupta împotriva criminalității organizate.

Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (Convenția de la Palermo sau UNTOC), alături de protocoalele sale adiționale, reprezintă principalul instrument aplicabil la nivel mondial pentru facilitarea asistenței pe care statele și-o pot acorda pentru combaterea fenomenelor de criminalitate organizată. În aplicarea Convenției, Baza de date SHERLOC oferă statelor membre posibilitatea de a avea acces la legislațiile naționale relevante, practica instanțelor judecătorești, și alte informații relevante.

La nivelul UE, Ciclul de politici pentru perioada 2018 - 2021 definește, în baza recomandărilor identificate în SOCTA UE elaborată de EUROPOL, un număr de 10 priorități, respectiv: criminalitatea cibernetică, traficul de droguri, facilitarea imigrației ilegale în UE, criminalitatea organizată împotriva patrimoniului, traficul de ființe umane, fraudă cu produse accizabile și fraudă intracomunitară prin firme fantomă, traficul de armament, infracțiuni împotriva mediului înconjurător, infracțiuni financiare și spălare de bani, fraude privind documentele.

Protecția cetățenilor europenilor împotriva terorismului și a criminalității organizate reprezintă și una dintre cele patru priorități strategice de acțiune identificate în noua strategie de securitate a Uniunii Europene, aplicabilă în perioada 2020 - 2025, tradusă inclusiv prin generarea unei noi agende a UE privind drogurile, elaborarea unui nou plan de acțiune al UE împotriva traficului ilegal cu arme de foc, fundamentarea unui nou plan de acțiune al UE împotriva traficului de migranți și elaborarea unei noi strategii a UE împotriva traficului de persoane.

La data de 14 aprilie 2021, Comisia Europeană a publicat Noua strategie a UE de combatere a criminalității organizate, care se concentrează pe eficientizarea aplicării cadrului legislativ unional și a cooperării judiciare, combaterea grupurilor de crimă organizată și a formelor predilecte de manifestare a crimei organizate, combaterea profiturilor generate de infracțiuni și asigurarea unei abordări moderne în acord cu evoluțiile tehnologice.

Strategia UE prezintă instrumentele care pot fi folosite și măsurile care trebuie adoptate în următorii 5 ani pentru a combate modul de operare al grupurilor de crimă organizată și a le destructure, fiind promovată o viziune integrată la nivel unional, care să răspundă inclusiv componentei transfrontaliere a acestui fenomen.

Noua strategie de combatere a traficului de persoane (2021-2025) identifică prioritățile cheie din domeniu având obiectivul de a combate eficient traficul de persoane. Strategia propune acțiuni concrete, care vor fi dezvoltate cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale, în vederea identificării și opririi traficului încă din fazele incipiente, identificarea și pedepsirea infractorilor. Strategia are, totodată, drept scop protejarea victimelor și de a le reintegra social.

Totodată, a fost inițiat dialogul inter-instituțional în vederea semnării și ratificării *Convenției Consiliului Europei privind contrafacerea produselor medicale și infracțiunile similare care implică amenințări la adresa sănătății publice* (Convenția MEDICRIME), care este un instrument util în cooperarea judiciară în materie penală din acest domeniu, mai ales din perspectiva legăturii între contrafacere și criminalitate organizată.

Transpunerea cu celeritate a *Directivei (UE) 2019/1153 a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a normelor de facilitare a utilizării informațiilor financiare și de alt tip în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a anumitor infracțiuni și de abrogare a Deciziei 2000/642/JAI a Consiliului* va sprijini eforturile de luptă împotriva criminalității organizate.

C.2. Contextul național

Criminalitatea organizată s-a evidențiat în ultimii ani printr-o dezvoltare accentuată în ceea ce privește modurile de lucru, preocupările și influențele în diverse medii, toate acestea bazate pe adaptarea la contextul geopolitic, economic și social, precum și însușirea progreselor semnificative înregistrate în domeniul tehnologiei, fapt ce a permis transferul acțiunilor infracționale în mediul online. Accesul neîngrădit la mijloace tehnice performante, abilitatea de a reloca rapid resurse, flexibilitatea în abordarea diferitelor moduri de operare, internaționalizarea rețelelor, precum și modul organizat de acțiune, au constituit principalii factori care au favorizat dezvoltarea grupurilor de criminalitate organizată, ceea ce a condus către o exploatare a oportunităților, consolidarea alianțelor, creșterea veniturilor și o mai bună protecție în fața acțiunilor de contracarare din partea autorităților statului.

De asemenea penetrarea de către GCO a comunităților locale a consolidat forța lor de impact asupra acestora și a creat percepția de impunitate a GCO. Un alt aspect îngrijorător este riscul de implicare a GCO în procesele democratice prin dirijarea unor funcționari publici în schimbul banilor sau al altor avantaje economice, ceea ce este de natură să compromită bazele democratice ale organizării la nivelul unor comunități și să conducă la uzurparea atribuțiilor instituțiilor statului, fapt de o maximă gravitate.

GCO au exploatat contextul generat de pandemia COVID-19 pentru a-și extinde activitățile de criminalitate în mediul online, inclusiv prin comercializarea de produse medicale contrafăcute².

La nivel național, criminalitatea organizată se manifestă în majoritatea sectoarelor vieții economice și sociale, încercând controlarea unor zone și piețe financiare, precum și infiltrarea în economia reală, prin folosirea intimidării și coruperii în scopul obținerii de profit și influență. Libera circulație a mărfurilor și persoanelor a facilitat dezvoltarea acestor grupuri la nivel european. Se remarcă apetența tot mai mare a grupurilor infracționale organizate pentru deținerea și utilizarea ilegală de arme de foc, în special la nivelul grupurilor specializate în fapte săvârșite cu violență.

Evaluările realizate cu privire la acestea din urmă au evidențiat faptul că ele reprezintă, prin prisma numărului mare de persoane pe care le pot mobiliza, a puterii economice acumulate, a influenței ce o pot exercita în anumite situații de tensiune socială și a capacității de coagulare de care dispun, o permanentă amenințare la adresa ordinii publice.

Grupurile de criminalitate organizată (GCO) regăsite la nivel național prezintă următoarele trăsături specifice:

- sunt specializate pe unul sau mai multe segmente infracționale;
- funcționează, în egală măsură, atât ierarhizat, cât și colaborativ;
- acționează în areale geografice prestabilite;
- au mobilitate, urmărind identificarea de noi zone unde își pot derula activitățile infracționale;
- au preocupări permanente de diversificare a modurilor de operare și de reorientare către noi sfere infracționale;
- utilizează produsul financiar obținut atât pentru realizarea unor noi activități infracționale, cât și prin spălarea banilor obținuți, reinvestirea profitului infracțional în activități legale și corupția unor oficiali pentru a-și asigura protecție și extinde influența;
- recrutează cu ușurință noi membri pentru înlocuirea celor vechi din structura grupului;
- cele care activează în sfera criminalității economico-financiare vizează toate segmentele societății, utilizând toate instrumentele financiare disponibile și chiar lacunele legislative;

² Strategia UE de combatere a criminalității organizate, pag. 2.

- acționează în regim transfrontalier, în exterior, organizațiile din România fiind cunoscute, în principal, pentru activitățile din sfera traficului de persoane și a criminalității informatice.

Ca principale tendințe pe care le remarcăm în evoluția fenomenului criminalității organizate transfrontaliere, precizăm următoarele:

- creșterea interesului rețelelor de crimă organizată autohtone de a depăși granițele UE și a se extinde la nivel macro, precum și de a-și recicla veniturile ilicite;
- diversificarea și specializarea continuă a grupurilor în ceea ce privește comiterea de infracțiuni de trafic de migranți, trafic de ființe umane, proxenetism și asocierea acestora cu diverse alte forme de infracționalitate;
- schimbarea permanentă a rutelor utilizate pentru traficul de migranți și traficul ilicit de mărfuri, în funcție de formele de manifestare a infracționalității internaționale;
- diversificarea mijloacelor și a modalităților de comitere a faptelor, ermetizarea excesivă a acțiunilor grupurilor și investirea resurselor financiare obținute în criptomonede.

Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 reprezintă principalul reper strategic la nivel național. Corespunzător amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților identificate, aceasta stabilește obiective naționale de securitate, relevante din perspectiva Strategiei fiind:

- prevenirea și contracararea activităților de criminalitate organizată, inclusiv transfrontalieră, care, prin acțiuni de influențare a capacității de decizie, activități economice ilegale, trafic de droguri de mare risc și migrație ilegală, pot afecta securitatea națională;
- prevenirea și contracararea activităților cu impact negativ major în plan social și asupra intereselor economice ale României, derulate de grupuri de interese, grupuri de criminalitate organizată transfrontalieră sau entități străine ostile, având ca scop alterarea procesului decizional statal sau vizând domenii relevante pentru securitatea națională.

Pentru îndeplinirea obiectivelor de securitate națională, SNApȚ 20-24 aduce în prim-plan, ca direcție de acțiune distinctă „relaționarea și colaborarea de tip integrat” accentuând ideea efortului conjugat și sinergic al acestor instituții.

În acest moment există documente programatice sectoriale (cum sunt Strategia Națională de Ordine și Siguranță Publică 2015-2020 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 779/2015 și proiectul pentru perioada 2021-2025, Strategia Națională Antidrog 2013-2020 aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 784/2013, cu modificările și completările ulterioare, Strategia Națională împotriva Traficului de Persoane pentru perioada 2018-2022 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 861/2018, Strategia de securitate cibernetică a României, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 271/2013 și proiectul Strategiei Naționale privind Imigrația 2020-2023, propunerea de politică publică privind urmărirea și recuperarea efectivă a produsului infracțiunii), însă niciunul nu reușește să asigure o imagine completă și mecanisme coerente de evaluare a riscurilor și de coordonare operațională.

Ca atare, la peste un deceniu de la încetarea valabilității Strategiei naționale de combatere a criminalității organizate în perioada 2004-2007, un demers de aducere la zi a preocupărilor generate de manifestările actuale ale criminalității organizate și de armonizare a mecanismelor de care instituțiile statului dispun în prezent este firesc și mai mult decât necesar.

Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, cu modificările ulterioare reglementează măsurile specifice de prevenire și combatere a criminalității organizate la nivelul României. În completare, există o serie de legi speciale sectoriale care includ măsuri specifice de prevenire și combatere a formelor cele mai pregnante de manifestare a criminalității organizate, precum: *Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, *Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare*, *Legea nr. 678/2001 privind prevenirea*

și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, la nivelul combaterii, funcționează încă din 2004 un organism de parchet specializat, a cărui activitate este reglementată în prezent în special de *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 78/2016 pentru organizarea și funcționarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată cu modificări prin Legea nr. 120/2018, cu modificările ulterioare.*

Elaborarea și adoptarea unei strategii unitare de acțiune pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate, care să propună un set de măsuri cu aplicabilitate multianuală și care să asigure o focalizare a eforturilor naționale în scopul eficientizării și creșterii rezultatelor obținute, reprezintă un demers de normalitate, în concordanță cu politicile europene actuale și orientările strategice naționale.

C.3. Definirea problemei: principalele forme de manifestare a criminalității organizate în România

Traficul de droguri

Numărul persoanelor condamnate pentru infracțiunile prevăzute de legea specială în materia traficului și consumului ilicit de droguri se menține la un nivel relativ constant și foarte ridicat prin raportare la prevalența faptelor penale în ansamblul stării infracționale, cu o medie anuală de 882 de condamnați în perioada 2016-2019. Aceeași tendință este confirmată în activitatea de urmărire penală, numărul cauzelor înregistrate care au obiect astfel de infracțiuni crescând de la 12.147 în anul 2016 la 17.865 în anul 2019.

În prezent, pe plan european, a fost adoptată Strategia UE în materie de droguri 2021-2025. Din perspectiva abordării strategice a fenomenului, România, prin Agenția Națională Antidrog, structură în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, are în curs de definitivare „*Strategia națională în domeniul drogurilor, pentru perioada 2021-2025*”, care va fi implementată printr-un plan de acțiune aferent.

În domeniul traficului de droguri, România reprezintă un spațiu de tranzit pe rutele consacrate de trafic cu droguri de mare risc destinate pieței de consum internaționale, aceasta fiind poziționată pe Ruta Balcanică a heroinei, respectiv pe cea de intrare în Europa a cocainei, fiind și o zonă de tranzit pentru droguri sintetice din vestul Europei spre Orientul Mijlociu. GCO autohtone sau de alte sorginți care acționează pe teritoriul țării noastre sunt implicate preponderent în intermedierea operațiunilor de trafic de droguri, susținând operaționalizarea și gestionarea rutelor de transport în beneficiul unor rețele mai ample active la nivel internațional.

Zona adiacentă a Mării Negre prezintă un potențial ridicat de traficare a drogurilor (în special cocaină și sintetice), fiind vizată de GCO care exploatează riscurile și vulnerabilitățile aferente frontierei maritime a României, precum și cele rezultate din particularitățile comerțului cu diverse produse în sistem containerizat care sunt importate sau care urmează să tranziteze teritoriul țării noastre.

Pentru piața internă, canabisul continuă să fie cel mai consumat drog în România, cocaina prezintă disponibilitate pe piață în cantități tot mai mari, iar drogurile sintetice sunt întâlnite preponderent în rândul tinerilor. Cu privire la heroină, piața a rămas stabilă, dar cantitățile traficate sunt de o puritate din ce în ce mai mare, în ultimii ani ajungând la aproximativ 20% sau chiar mai mare. Se constată o revigorare a cererii pentru substanțele noi etnobotanice, pe fondul prețului relativ redus și al disponibilității crescute pe teritoriul național. O intensificare a consumului autohton de droguri se observă în marile centre urbane și universitare.

Totodată, cetățenii români sunt racolați pentru a sprijini sau derula activitățile ilegale de „cărăușie”, fiind preferați datorită apartenenței țării noastre la spațiul comunitar. Românii, în multe cazuri cunoscători de limbi străine, sunt motivați financiar sau constrânși prin șantaj.

Traficul de persoane și minori

Traficul de persoane este un fenomen abordat sectorial la nivel strategic prin Strategia Națională pentru Prevenirea și Combaterea Traficului de Persoane 2018-2022, care este însoțită de planuri naționale de acțiune (PNA) pe termen mediu.

Din perspectiva activității de urmărire penală traficul de persoane și traficul de minori s-au menținut la un nivel relativ constant în perioada 2016-2019, cu o medie anuală de 1800 de cauze. Numărul de victime minori însă a crescut cu aproape 30% în anul 2019 față de anul precedent.

Traficul de persoane, sub toate formele de manifestare, reprezintă una dintre cele mai profitabile activități de criminalitate organizată, întrucât avantajele pecuniare obținute sunt constante și facile, putând fi realizate cu investiții minime. Aceste fapte penale produc traume profunde victimelor, ale căror efecte se prelungesc mult după încetarea activității infracționale și de multe ori le "condamnă" la statutul de "victimă permanentă" a GCO. O sintagmă uzitată în domeniu este că "victima nu are nicio șansă" în fața GCO. Fenomenul generează un impact semnificativ la nivelul percepției internaționale la adresa României, în sensul insuficienței combaterii fenomenului, acordării măsurilor de protecție pentru victime și respectiv îndeplinirii insuficiente a atribuțiilor asumate prin tratatele internaționale la care este parte.

Procesul de recrutare a victimelor se manifestă prin false promisiuni de obținere a unor locuri de muncă bine plătite, câștigarea încrederii victimelor prin aservire sentimentală („lover boy”), împărțirea câștigului - cointeresarea, iar metodele și mijloacele de constrângere uzitate sunt abuz și șantaj emoțional, confiscarea și reținerea documentelor, supravegherea constantă a bordelurilor, mutarea periodică în alte locații, inducerea temerii unor represalii asupra lor sau a membrilor de familie în cazul în care vor cere ajutorul poliției dar și forme variate de violență în special în cadrul traficului.

În ultimii ani, s-a constatat evoluția către infracțiunea de proxenetism, victimele fiind racolate în scopul practicării de bună voie a prostituției, de obicei sub paravanul oferirii către clienți prin intermediul internetului a unor servicii de masaj sau escortă. Statele de destinație preferate în acest caz sunt de regulă cele unde prostituția este legalizată sau tolerată. Totodată, grupurile de criminalitate organizată se orientează și spre exploatarea sexuală în plan intern, fiind preferate victimele minore (mai ușor de recrutat și exploatat). De asemenea victimele sunt exploatate în vederea practicării cerșetoriei și a muncii forțate.

Se remarcă interesul grupurilor infracționale organizate de traficare a persoanelor, în special a minorilor, în scopul exploatării în vederea săvârșirii de infracțiuni în statele vest-europene (furturi din magazine, din mijloace de transport, din buzunare etc.), profitând de lipsa de discernământ și imposibilitatea sancționării penale a acestora.

Migrație ilegală

Conform datelor statistice, constatăm că incidența acestui fenomen infracțional a oscilat în perioada 2016-2019, fiind pronunțate hotărâri de condamnare împotriva a 37 de persoane în anul 2016, 66 în 2017, 81 în 2018 și 42 în anul 2019. Din perspectiva activității de urmărire penală realizate de Direcția de investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT), numărul cauzelor având ca obiect migrația ilegală a cunoscut un trend ascendent în perioada 2016-2018, de la 121 la 191 de dosare, pentru a înregistra o scădere în anul 2019, până la 157 de cauze.

Măsurile adoptate de țările din Europa de Sud-Est și încheierea în anul 2016 a Acordului UE-Turcia au limitat fluxul migraționist la nivel regional și, implicit, cererea pentru servicii infracționale de facilitare a traversării ilegale a frontierei de stat, însă volatilitatea fenomenului continuă să genereze riscuri la adresa frontierelor naționale. Presiunea migraționistă s-a manifestat cu precădere la granița de sud-

vest, pe sensul de intrare, și de nord-vest, pe sensul de ieșire, în timp ce rutele maritimă și aeriană au păstrat același caracter de alternativă conjuncturală.

În România, s-au semnalat filiere de migrație ilegală din care fac parte membri ai comunităților alogene (cu precădere din Orientul Mijlociu), eventual solicitanți de azil în România, care mențin legături cu rețele de criminalitate organizată și/sau se află în conexiune cu entități teroriste active în arealele de origine, dar și pe teritoriul european (în special regiunea balcanică și spațiul Schengen). Cetățenii români cu mobilitate internațională joacă de regulă rolul de facilitatori sau transportatori. Activitățile infracționale au cunoscut intensificări conjuncturale, corelate cu fenomenul fluxurilor de migranți care au traversat regiunea balcanică, România constituind exclusiv zonă de tranzit.

Din punct de vedere al formelor de manifestare, se observă următoarele tipologii:

- traversarea prin zona verde dintre punctele de trecere a frontierei de stat;
- traversarea prin punctele de trecere a frontierei în autovehicule de mare tonaj sau dube de transport marfă prin ascunderea migranților;
- trecerea frauduloasă a frontierei de stat cu Bulgaria prin utilizarea de ambarcațiuni de mici dimensiuni;
- accesarea pe teritoriul României cu documente de identitate falsificate/contrafăcute;
- intrarea pe teritoriul României cu vize legale de studiu, de turism sau de muncă.

Traficul de arme, muniții și substanțe periculoase

Menținerea sau agravarea unor conflicte în spații non-UE favorizează cererea de armament convențional, tradusă prin încercări de achiziționare ilegală de armament sau deturnare a unor operațiuni legale de comerț cu produse militare provenind din România către destinatari finali din zone de conflict sau supuși sancțiunilor internaționale.

Una dintre cele 10 priorități pentru lupta împotriva criminalității organizate pentru perioada 2022-2025, care au fost jalonate în cadrul activităților circumscrise Platformei europene multidisciplinare împotriva amenințărilor infracționale (denumită în continuare EMPACT), o reprezintă pedepsirea infractorilor implicați în traficul ilicit, distribuirea și utilizarea armelor de foc.

Gravitatea fenomenului este reliefată și de Strategia UE împotriva criminalității organizate, care menționează că armele de foc sunt esențiale pentru manifestările violente din partea grupurilor de criminalitate organizată, permițându-le să-și intimideze adversarii și să exercite controlul asupra membrilor și piețelor lor. Pentru a limita disponibilitatea armelor de foc, Comisia a început punerea în aplicare a noului plan de acțiune UE 2020-2025 împotriva traficului de arme de foc.

În perioada de referință 2016-2019, se poate observa o creștere a incidenței săvârșirii infracțiunii de nerespectare a regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive. Conform datelor statistice, numărul hotărârilor judecătorești definitive de condamnare în această materie a crescut de la 64 în anul 2016 la 117 în anul 2019.

Criminalitate economico-financiară

Pe fondul valorilor sociale lezate, infracțiunile asociate macrocriminalității economico-financiare reprezintă fapte penale cu un grad de pericol social ridicat, ce aduc atingere atât bugetului general consolidat al statului, cât și intereselor legitime ale cetățenilor. Influența negativă a acestui fenomen infracțional se manifestă nu numai prin faptul că lipsește bugetul statului de venituri substanțiale, dar și prin distorsiunile semnificative produse activităților comerciale legale, prin practicarea unor prețuri care exclud principiile concurenței legale și prin lipsa unui control asupra produselor respective.

Ca parte semnificativă a criminalității economico-financiare, evaziunea fiscală este încurajată de instabilitatea legislativă din domeniul vamal și fiscal; grupurile de criminalitate organizată din domeniu s-au adaptat în consecință, diversificându-și metodele de exploatare a breșelor legislative și procedurale. În multe cazuri, acestea au deschis circuite care includ și o componentă transfrontalieră, prin angrenarea de societăți fantomă și entități juridice off-shore. Manifestarea fenomenului în perioada 2014-2019 a afectat domenii precum: construcții, agricol, comerțul cu bunuri de larg consum, cu produse agro-alimentare și cu produse accizate (alcool, petrol, tutun), transporturi și, implicit, piața forței de muncă (prin angajări la negru/gri).

Principalele tendințe ale fenomenului evazionist vizează:

- eludarea sistemului de taxe și impozite pe fondul reorganizării organelor fiscale și ajustării sistemului fiscal;
- creșterea numărului fraudelor vamale, inclusiv al celor din categoria mărfurilor subevaluate sau contrafăcute;
- creșterea numărului de rețelele infracționale implicate în activități evazioniste de amploare, care acționează independent în România sau în conexiune cu structuri similare din state comunitare ;
- transferul veniturilor impozabile la societăți nou create în cadrul aceluiași grup, aflate în perioada de scutire de la plata impozitului pe profit, concomitent cu înregistrarea de pierderi de către societatea-mamă;
- cesionarea societăților cu datorii către cetățeni străini sau persoane insolabile;
- existența unor puncte de sprijin din zona funcționarilor publici sau a experților în domeniul fiscal, financiar, juridic etc.;
- lipsa de transparență în deținerea titlurilor la purtător, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 129/2019, cu modificările și completările ulterioare.

Ca altă ramură importantă a criminalității economico-financiare, contrabanda cu produse accizabile (în special țigarete și combustibili) s-a menținut la un nivel ridicat în ultimii ani, cu fluctuații generate de măsurile ofensive de contracarare și combatere adoptate de către autoritățile române și/sau ale statelor limitrofe. Extinderea la nivel național a fenomenului este favorizată de conexarea grupurilor autohtone la rețelele transfrontaliere specializate în contrabandă, rutele utilizate fiind modificate rapid, în funcție de breșele în securizarea frontierei. Cea mai mare pondere din volumul contrabandei se înregistrează la frontiera de nord-est, și într-o măsură mai redusă, la frontiera de sud a României.

Atât evaziunea fiscală, cât și infracțiunile la regimul vamal, se mențin constant la cote ridicate în ansamblul stării infracționale, cu valori cumulate de 1.267 de persoane condamnate în anul 2016, 1.377 în anul 2017, 1.110 în anul 2018 și 1.151 în anul 2019. Aceeași situație se constată la nivelul activității de urmărire penală, cu o medie anuală de 1812 cauze în perioada de referință.

O altă formă de manifestare a criminalității economico-financiare care se profilează ca vector de infracționalitate este camăta, un fenomen a cărui periculozitate transcende consecințele negative patrimoniale produse victimei. Totodată, fiind o infracțiune de obicei, aceasta se săvârșește într-un cadru sistematizat, care permite cămătarilor obținerea unor sume de bani importante, în general sub forma lichidităților, care sunt ulterior "investite" în noi împrumuturi având camătă acordate altor persoane.

Atunci când sunt asociate activității grupurilor de criminalitate organizată, camăta este săvârșită, în general, în concurs cu diverse alte infracțiuni (șantaj, tâlhărie, spălare a banilor, etc.), ceea ce sporește gravitatea fenomenului infracțional. De asemenea, având în vedere că această infracțiune presupune acordarea de împrumuturi având camătă, se generează o stare de concurență neloială băncilor și altor instituții financiare care acordă împrumuturi conform prevederilor legale.

Din perspectiva activității de urmărire penală, constatăm că numărul cauzelor de soluționat este în ușoară creștere, de la 457 în anul 2016 la 470 în anul 2019.

Spălarea banilor

Raportul privind România al Comitetului specializat al Consiliului Europei în materia combaterii spălării banilor (denumit în continuare Moneyval), publicat în anul 2014, apreciază că aproximativ 80% din veniturile provenite din infracțiuni sunt generate de grupuri de criminalitate organizată, ceea ce crește probabilitatea săvârșirii în mod sistematic a faptelor de spălare de bani. Din perspectivă jurisprudențială, în activitatea organelor de urmărire penală dosarele având ca obiect fapte de spălare de bani reprezintă 2% din numărul dosarelor aflate în lucru, cu o medie anuală în perioada 2016-2019 de 425 cauze.

Criminalitate informatică

Activitățile infracționale subsumate criminalității informatice au cunoscut o dezvoltare rapidă și o extindere exponențială a modurilor de manifestare: compromitere de ATM-uri; clonări de carduri; publicare de anunțuri fictive pe site-uri de comerț intens accesate, dar și folosirea/ exploatarea criptomonedelor pentru derularea de activități ilicite din zona economică. Fenomenul criminalității informatice în România se află pe un trend ascendent, fiind strâns legat de tendința de la nivel european și mondial, puternic influențat de factori favorizanți precum: dezvoltarea rapidă a rețelei de internet din România, creșterea numărului de utilizatori de dispozitive mobile cu opțiune de conectare la internet (laptop, smartphone, tablete), creșterea numărului de societăți comerciale care își desfășoară activitatea economică în mediul online și care întrețin relații de afaceri cu firmele partenere în mediul online, răspândirea masivă și cu un mare succes a rețelelor de socializare, inclusiv în rândul minorilor sau a persoanelor în vârstă și utilizarea serviciilor de comunicații prin internet de către un număr tot mai mare de cetățeni români, dar și posibilitatea de anonimizare a demersurilor ilegale din mediul online și menținerea la un nivel extrem de scăzut a culturii de securitate la nivelul populației. Conform Strategiei UE de combatere a criminalității organizate, în prezent, peste 80% din infracțiunile săvârșite au o componentă digitală.

Dacă inițial fenomenul criminalității informatice avea doar o incidență regională (zonele de vest, centru sud și sud-est ale României), treptat activitățile ilegale au fost transferate (integral sau pe segmente) în afara teritoriului național, în state cu un cadru legislativ mai permisiv și un nivel deficitar al securității sistemelor informatice. Structurile infracționale din zona criminalității informatice sunt deosebit de dinamice și flexibile, elementul transnațional fiind foarte bine conturat prin conexiunile constituite pe spațiul extern (SUA, Canada, Marea Britanie, Italia, Spania, Germania și Mexic, respectiv țări din Orientul Mijlociu) și mobilitatea crescută a membrilor.

Într-o perioadă scurtă de timp, de la notorietatea cazurilor în care cetățenii români lansau atacuri informatice asupra unor entități din străinătate sau vizau datele cardurilor ori conturilor bancare aparținând unor cetățeni străini, România a devenit, în egală măsură, și o țintă a infracțiunilor de acest tip, fiind tot mai des folosită și pentru spălarea banilor proveniți din criminalitatea informatică. Totodată, s-a constatat o creștere evidentă a infracțiunilor de tip Ransomware și Business Email Compromise, infracțiuni care afectează grav activitatea unor companii sau instituții publice, generând pierderi de ordinul milioanei de euro prin deturnarea plăților.

Ca modalitate propice de propagare a materialelor de exploatare sexuală a copiilor, mediul on-line găzduiește cu precădere materiale produse de către infractori, dar se înregistrează o creștere a volumului materialelor auto-generate, de cele mai multe ori rezultând din acțiuni de constrângere sau șantaj, tendință similară cu cea din anul 2018. Numărul materialelor pornografice cu minori detectate de organele de urmărire penală și chiar de sectorul privat este în creștere, ceea ce impune o concentrare a eforturilor în combaterea acestui tip de activitate infracțională.

Datele cumulate arată următoarea evoluție pe ultimii patru ani: 68 de persoane condamnate definitiv în anul 2016, 70 în anul 2017, 54 în anul 2018 și 42 în anul 2019. La aceasta se adaugă cifrele alarmante legate de pornografia infantilă: 63 de condamnări definitive în anii 2016 și 2017, 95 în anul 2018 și 98 în anul 2019. În același interval de referință, organele de urmărire penală au avut în lucru, în medie 5462 de cauze pe an având ca obiect infracțiuni informatice.

Infracțiuni legate de regimul proprietății intelectuale

Încălcările aduse drepturilor de proprietate intelectuală pot genera litigii de drept civil, contravenții sau infracțiuni în funcție de modul de săvârșire, gravitatea și urmările faptei și conținutul concret al acțiunilor. Faptele care reprezintă infracțiuni în materia proprietății intelectuale nu sunt prevăzute de un singur act normativ, acestea fiind conținute de mai multe legi care reglementează diverse forme de proprietate intelectuală. Dintre infracțiunile care aduc atingere acestor drepturi, unele sunt în mod special apte de a fi comise în mediul virtual, cu precădere cele prevăzute în *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată, cu modificările și completările ulterioare* și cele prevăzute în *Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice, republicată*. Modalitatea recurentă prin care aceste infracțiuni sunt săvârșite în mediul virtual sau online este raportată la formele infracțiunilor care privesc oferirea, închirierea, promovarea, punerea la dispoziția publicului sau comercializarea bunurilor protejate prin drepturile de proprietate intelectuală.

Cazuistica ultimilor ani arată o tendință de creștere accentuată a fenomenului, de la 4751 de dosare înregistrate de organele de urmărire penală în anul 2016 la 5730 în anul 2019. Multiplicarea fenomenului este privită cu îngrijorare și în cel mai recent Raport Special 301 al Reprezentantului pentru comerț al SUA (2020), în care România continuă să se mențină pe Watch List. Raportul evidențiază că România nu a reușit încă să contureze o abordare strategică a fenomenului încălcării drepturilor de proprietate intelectuală.

Infracțiuni contra mediului

Infracțiunile la regimul silvic și cele la regimul deșeurilor sunt activitățile cu impact asupra mediului derulate cel mai frecvent de GCO, cu o tendință crescătoare în ultimii ani, constituind o amenințare majoră, pe termen lung, la adresa sănătății populației. Grupurile de criminalitate organizată sunt interesate de obținerea rapidă a veniturilor prin tăieri și exploatare ilegale a fondului forestier - de regulă în conivență cu operatori industriali, dar și prin cointeresarea unor funcționari din instituții cu atribuții de gestiune și control.

Similar, GCO conexe unor operatori în domeniul gestionării deșeurilor speculează lacunele normative și vulnerabilitățile instituționale (inclusiv prin crearea de pârgii de influență la nivelul administrațiilor ori al structurilor cu rol de autorizare și control) pentru a înființa și gestiona depozite neconforme de deșeuri, obținând astfel venituri ilicite semnificative și atrăgând riscul impunerii de sancțiuni europene la adresa României.

Datele statistice la nivelul organelor de urmărire penală indică o incidență semnificativă, cu tendință de creștere, a acestui fenomen infracțional, de la 21.511 cauze în lucru în anul 2016 la 28.681 în anul 2019 (valori cumulate). Infracțiunile la regimul silvic acoperă marea majoritate a faptelor din această categorie; tendința de creștere se înregistrează la toate tipurile de infracțiuni dar curba cea mai accentuată se observă în cazul dosarelor ce au ca obiect infracțiuni la regimul deșeurilor (de la 87 la 177 în ultimii patru ani) și infracțiunea de răspândire a bolilor la animale și plante (de la 7 la 101).

Falsificarea de monedă și falsificarea documentelor de identitate

Falsificarea de monedă este o infracțiune itinerantă, transfrontalieră. O bancnotă contrafăcută calitativ superior poate produce prejudicii majore, atât persoanei asupra căreia este descoperită, cât și siguranței naționale (prin contrafacerea bancnotei naționale).

În anul 2019, s-a constatat că falsificatorii de monedă manifestă un interes în creștere pentru moneda națională față de cotele înregistrate în anii precedenți, atât sub aspectul tipologiilor de fals, cât și a cantităților produse, bancnota cea mai vizată în procesul contrafacerii fiind cea de 100 lei. Pentru moneda euro, în anul 2019 s-au înregistrat creșteri ale plasării de bancnote, cele mai utilizate bancnote contrafăcute fiind cele de 20, 50 și 100 euro. Pe teritoriul național au apărut tipologii noi de fals, însă modurile de operare folosite nu au fost moduri particulare, ci deja consacrate, și anume tranzacțiile directe între persoane fizice, care au ca obiect achiziția de bunuri și tranzacțiile de schimb valutar. De asemenea, pe teritoriul național a apărut un tip de fals extrem de periculos, la bancnota de 500 euro.

Principalii factori favorizanți sunt:

- evoluția echipamentelor de imprimare și a materialelor de imprimat și diversificarea pieței furnizorilor;
- puterea de penetrare a falsurilor datorată calității superioare a reproducerii (în prezent există bancnote care datorită calității de reproducere superioare pot trece de echipamentele de detectare din dotarea instituțiilor financiar - bancare);
- posibilitățile de mișcare ridicate din partea infractorilor (falsul de monedă fiind o infracțiune itinerantă);
- regimul comercializării bancnotelor contrafăcute;
- necunoașterea de către populație a graficii și a elementelor de siguranță ale bancnotelor autohtone sau străine.

Din perspectiva activității de urmărire penală, constatăm că numărul cauzelor de soluționat având ca obiect infracțiunea de falsificare de monede s-a menținut constant în perioada 2016-2019 (aproximativ 220 de cauze), cu un vârf de 442 de cauze în anul 2018.

Falsificatorii de documente activi în proximitatea României s-au specializat în contrafacerea sau falsificarea și furnizarea documentelor europene, inclusiv a celor românești. În ultimul an, a crescut numărul cazurilor de migrație ilegală prin utilizarea unor documente românești autentice sau false. Aceasta confirmă abordarea din Ciclul de politici UE pentru perioada 2017 - 2021 de a reține falsificarea documentelor de identitate drept una dintre principalele amenințări de criminalitate organizată.

Finanțarea terorismului

Acest fenomen infracțional se menține la un nivel foarte redus. Astfel, conform Raportului Uniunii Europene privind terorismul și ultimele tendințe din domeniu, publicat în anul 2019, în România au fost realizate două arestări în legătură cu acest domeniu. Totodată, raportul reține că acest fenomen infracțional este în scădere. La nivelul organelor de urmărire penală în perioada 2016-2019 s-a înregistrat o medie anuală de 89 de cauze.

Corupție

În plan strategic, corupția este fenomenul infracțional care a făcut cel mai des și mai constant obiectul politicilor penale, începând cu anul 2001. În prezent se află spre sfârșitul perioadei de implementare Strategia națională anticorupție (SNA) 2016-2020, un document având caracter multidisciplinar și care este adresat tuturor instituțiilor publice reprezentând puterea executivă, legislativă și judecătorească, autorităților publice locale, mediului de afaceri și societății civile. Un nou demers strategic, pentru ciclul 2021-2025, este în curs de elaborare în anul curent.

Grupurile de criminalitate organizată manifestă un interes constant pentru atragerea în zona lor de influență a unor oficiali, în special funcționari din sectorul public administrativ, cu precădere din cadrul administrației publice locale, reprezentanți ai autorităților de aplicare a legii, inclusiv polițiști, magistrați, politicieni, exponenți ai mediului de afaceri, urmărind exploatarea acestora în scopul atingerii unor deziderate infracționale. Corupția din mediul de afaceri este la fel de periculoasă, ca fenomen infracțional, ca și cea din instituțiile statului, adesea fiind conectate și potențându-se reciproc.

Influențarea finalității și tergiversarea unor anchete judiciare, obținerea de date clasificate sau confidențiale din procedurile administrative sau judiciare, eliberarea unor avize ori autorizații necesare pentru construirea unor imobile sau derularea unor activități comerciale, asigurarea sprijinului pentru evitarea desfășurării unor controale sau aplicării unor sancțiuni contravenționale ori administrative reprezintă obiectivele vizate de către exponenții acestor grupuri, atragerea la colaborare fiind realizată prin corupere, compromitere, șantaj, cooptarea în poziții importante în palierul organizației infracționale etc.

D. VIOLENȚA STRADALĂ ȘI SIGURANȚA CETĂȚEANULUI

Infracționalitatea stradală reprezintă o amenințare la adresa societății atât din perspectiva potențialului de destabilizare a ordinii publice, cât și prin prisma impactului ridicat asupra percepției de siguranță de la nivelul cetățenilor. Evoluția acestui fenomen infracțional a cunoscut în ultima perioadă mutații evidente, observându-se o recrudescență a grupurilor polivalente ai căror membri sunt specializați în comiterea mai multor tipuri de infracțiuni din sfera criminalității organizate, evidențiindu-se cele îndreptate împotriva persoanelor și patrimoniului prin utilizarea violenței fizice și psihice precum: șantaj, lipsire de libertate în mod ilegal, vătămare corporală, omor, camătă, tâlhării, furturi. Totodată, remarcăm că acest fenomen se caracterizează și prin exhibarea în spațiul online a violenței și a altor conduite ilegale, a armelor și a comportamentelor periculoase sau provocatoare la adresa organelor de ordine publică și a cetățenilor.

Manifestările violente și acțiunile vindicative în locuri publice ale grupurilor infracționale, prin acte de vătămare corporală, tulburare gravă a ordinii și liniștii publice, prin distrugeri sau acte de vandalism care utilizează inclusiv materiale explozive, conduc la menținerea unui sentiment de insecuritate în rândul populației și alimentează percepția impunității GCO și corelativ, a incapacității instituțiilor de aplicare a legii de a stăpâni și combate fenomenul, subminarea ideii de justiție sau chiar, în unele comunități locale, percepția complicității dintre GCO și unele instituții ale statului, inclusiv cele de aplicare a legii și justiția.

În plan secund, trebuie menționat că formele de manifestare infracționale ale acestor grupuri în străinătate creează și alimentează constant o imagine nefavorabilă țării noastre, infracționalitatea cetățenilor români în străinătate reprezentând o problemă care necesită o preocupare imediată din partea autorităților și un răspuns proporțional, în regim integrat.

Conform SOCTA UE 2021, utilizarea violenței de către infractorii implicați în criminalitatea organizată este în creștere în UE, la fel și amenințarea cauzată de incidentele violente datorate utilizării frecvente a armelor de foc sau a explozivilor în spațiile publice.

În forma cea mai simplă de afectare a vieții sociale, faptele de tulburare a ordinii și liniștii publice, așa cum sunt reflectate în statistica judiciară, arată o evoluție îngrijorătoare în ultimii ani: 292 de condamnări definitive în anul 2016, 356 în anul 2017, 434 în anul 2018 și 464 în anul 2019. Din perspectiva

sesizărilor subsumate infracționalității stradale, adresate Poliției Române, se constată o scădere cu aproximativ 10% a fenomenului în 2019, comparativ cu 2016.

E. CAPACITATEA NAȚIONALĂ DE RĂSPUNS

E.1. Arhitectura instituțională de prevenire și combatere a fenomenului criminalității organizate

Din perspectiva rolului pe care îl dețin în sistemul instituțional românesc și în limitele de competență recunoscute de lege, autoritățile și instituțiile publice competente desfășoară activități care pot fi subsumate mai multor planuri: elaborarea de politici specifice, prevenirea fenomenului, culegerea și schimbul de informații, cercetarea și urmărirea penală a faptelor de criminalitate organizată, tragerea la răspundere penală și asigurarea punerii în executare a pedepselor și măsurilor dispuse de organele judiciare, protecția și asistența victimelor unor astfel de infracțiuni etc.

Ca organ al puterii executive, Ministerul Justiției elaborează politicile publice, strategiile și planurile de acțiune în domeniul justiției, al prevenirii și combaterii corupției și formelor grave de criminalitate, inclusiv prin raportare la obiectivele programului de guvernare. În subordinea Ministerului Justiției, își desfășoară activitatea Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (denumită în continuare ANABI), care are drept scop asigurarea unei creșteri a ratei de executare a ordinelor de confiscare dispuse în materie penală, printr-o administrare eficientă a bunurilor sechestrate care sunt repartizate Agenției de procurori și judecători.

De asemenea, tot în subordinea Ministerului Justiției funcționează Administrația Națională a Penitenciarelor, structură cu personalitate juridică care, prin Direcția Prevenirea Criminalității și Terorismului, în limitele competențelor sale, desfășoară activități de identificare, cunoaștere și prevenire a acțiunilor specifice criminalității organizate, precum și de identificare a persoanelor aflate în detenție, arestați preventiv sau condamnați, care au avut sau continuă să aibă legături cu grupuri de criminalitate organizată și informează instituțiile abilitate când există indicii cu privire la încălcarea legii.

La nivelul Ministerului Public, cele mai grave forme de criminalitate organizată sunt date în competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, structură specializată de parchet - traficul de persoane, traficul de minori, traficul de droguri, traficul de arme, dar și la infracțiuni clasice care prezintă gravitate sporită atunci când fac parte din obiectul unui grup infracțional organizat. Pentru celelalte forme de criminalitate organizată, competența aparține parchetelor regulate, care dețin o competență generală, acoperind alte fapte săvârșite de grupuri de criminalitate organizată decât cele date în competența DIICOT sau fapte săvârșite de entități nestructurate.

Ministerul Afacerilor Interne (denumit în continuare MAI) elaborează politici publice în materie și are în subordine structuri care abordează în mod specializat diferite segmente ale activității de combatere a criminalității organizate, după cum urmează:

- Inspectoratul General al Poliției Române (denumit în continuare IGPR) exercită atribuții de prevenire și descoperire a infracțiunilor prin intermediul Direcției de Combatere a Criminalității Organizate (denumită în continuare DCCO), Direcției de Investigații Criminale (denumită în continuare DIC), Direcției de Investigare a Criminalității Economice (denumită în continuare DICE), Direcției Operațiuni Speciale (denumită în continuare DOS), Direcției Arme, Explozivi și Substanțe Periculoase (denumită în continuare DAESP), Direcției de Ordine Publică (denumită în continuare DOP), Institutului de Cercetare și Prevenire a Criminalității (denumit în continuare ICPC) și Centrului de Cooperare Polițienească Internațională (denumit în continuare CCPI). Totodată, prin Oficiul Național pentru Protecția Martorilor (denumit în continuare ONPM) asigură protecția și asistența martorilor a căror viață, integritate sau libertate este amenințată ca urmare a colaborării cu organele judiciare;

- Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (denumit în continuare IGPF) desfășoară activități de investigare și cercetare a infracțiunilor deosebit de grave circumscrise crimei organizate, migrației ilegale și criminalității transfrontaliere comise în zona de competență teritorială a Poliției de Frontieră;
- Inspectoratul General pentru Imigrări (denumit în continuare IGI) asigură implementarea politicilor naționale în domeniul migrației, azilului și integrării străinilor, desfășurând activități de prevenire și depistare a infracțiunilor săvârșite la/în legătură cu regimul străinilor;
- În subordinea MAI funcționează și două agenții specializate în prevenirea traficului de persoane (Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane - denumită în continuare ANITP) și traficului de droguri (Agenția Națională Antidrog - denumită în continuare ANA);
- De asemenea, Direcția Generală Anticorupție (denumită în continuare DGA) din cadrul MAI exercită atribuții de prevenire și combatere a corupției la nivelul MAI, desfășurând activități de investigare și cercetare a faptelor de corupție săvârșite de personalul MAI;
- Totodată, în cadrul MAI funcționează Direcția Generală de Protecție Internă (denumită în continuare DGPI), structură specializată cu atribuții în domeniul securității naționale, care desfășoară activități de informații și contrainformații privind identificarea, contracararea și înlăturarea amenințărilor, vulnerabilităților și factorilor de risc la adresa informațiilor, patrimoniului, personalului, misiunilor, procesului decizional și capacității operaționale a MAI, precum și a celor care pot conduce la tulburarea gravă a ordinii publice.

În vederea cunoașterii, prevenirii și înlăturării amenințărilor interne și externe la adresa securității naționale, Serviciul Român de Informații și Serviciul de Informații Externe acționează în scopul culegerii și valorificării de date și informații referitoare la fenomenul criminalității organizate.

Ministerul Finanțelor Publice are în subordine structuri care pot sesiza organele de urmărire penală competente cu relevanță din perspectiva prevenirii și combaterii criminalității organizate, în măsura în care apreciază că sunt indicii pentru săvârșirea unor infracțiuni, după cum urmează:

- Oficiul Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (denumit în continuare ONPCSB), care analizează și prelucrează informații financiare, iar atunci când constată existența unor indicii de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, informează autoritățile competente, potrivit legii.
- Agenția Națională de Administrare Fiscală (denumită în continuare ANAF), care exercită atribuțiile de autoritate vamală, precum și controlul operativ și inopinat privind prevenirea, descoperirea și combaterea oricăror acte și fapte care au ca efect evaziunea fiscală și fraudă fiscală și vamală, precum a altor fapte date prin lege în competența sa.

Există, de altfel, o serie de alte autorități ale statului care pot interveni și prezintă relevanță în efortul de combatere, prin semnalarea către organele judiciare a indiciilor pentru săvârșirea unor infracțiuni.

Departamentul pentru lupta antifraudă (denumit în continuare DLAF), se organizează ca structură cu personalitate juridică în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, acesta îndeplinind următoarele funcții:

- a) funcția de coordonare a luptei antifraudă, în scopul asigurării unei protecții efective și echivalente a intereselor financiare ale Uniunii Europene în România;
- b) funcția de control, în scopul identificării de nereguli, fraude și alte activități ilicite ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene în România.

Având în vedere componenta de prevenire și educație a acestui demers strategic, implementarea măsurilor necesită sprijinul punctual și al altor parteneri instituționali, precum: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății și Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice, și Administrației.

E.2. Limite de acțiune ce afectează capacitatea națională de prevenire și combatere a fenomenului criminalității organizate:

- Exigențele contemporane de combatere a criminalității organizate reclamă o voință politico - legislativă fermă, o mentalitate și pregătire profesională adecvată a tuturor profesioniștilor din instituțiile de aplicare a legii și justiției, perfecționarea lor constantă și determinarea în descoperirea, investigarea și inculparea membrilor GCO, capacitatea de efort permanent și de angajare personală fără rezervă a celor implicați pe baza unei rezoluții puternice de a combate și anihila GCO, integritatea deplină în exercițiul funcțiilor de execuție sau conducere în cadrul instituțiilor de aplicare a legii și în desfășurarea actului de justiție.
- Alocarea și gestionarea fondurilor publice precum și valorificarea insuficientă a beneficiilor conferite de utilizarea noilor tehnologii reprezintă, așa cum se arată și în Strategia Națională de Apărare, vulnerabilități persistente ale autorităților române. Alături de insuficiența resursei umane calificate, aceste vulnerabilități se fac simțite și în planul prevenirii și combaterii criminalității organizate.
- Exigențele contemporane de combatere a criminalității organizate reclamă de asemenea adaptarea și perfecționarea permanentă a legislației penale, adecvată constant provocărilor ridicate de specificul investigării faptelor de criminalitate organizată în raport cu evoluția acestui fenomen în termeni de forme de organizare și mijloace, precum și cu nevoia de a asigura permanent unitatea de acțiune a autorităților competente.
- Abordarea inter-instituțională se bazează în mod limitat pe un management integrat al riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților, care ar permite stabilirea de priorități pe fiecare segment de manifestare a fenomenului infracțional precum și derularea de acțiuni cu impact pentru limitarea și descurajarea fenomenului.
- Capacitatea de reziliență a societății în general și aparatului de stat dedicat combaterii criminalității organizate în special influențează într-un mod determinant gradul în care grupurile de criminalitate organizată pot afecta viața socială. Cultura civică deficitară dar și perpetuarea fenomenului corupției, în special la nivelul instituțiilor publice contribuie la afectarea capacității de reziliență.
- Există dificultăți de cooperare cu unele state, atât din perspectiva cererilor de extrădare, cât și din perspectiva cererilor de asistență judiciară internațională în materie penală formulate în dosare de criminalitate organizată.

F. OBIECTIVE STRATEGICE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE

Obiectivele strategice și direcțiile de acțiune cuprinse în acest capitol au în vedere și se completează cu prevederile celorlalte strategii naționale și sectoriale care vizează diversele forme de manifestare a criminalității organizate.

F.1. OBIECTIV STRATEGIC nr. 1 - Creșterea capacității de prevenire a fenomenului și a rezilienței în fața acestuia

Direcții de acțiune: Societate

- Protecție
 - optimizarea mecanismelor instituționale de asistență / consiliere / informare / conștientizare în legătură cu persoane vulnerabile, martori și victime, inclusiv prin cooptarea de parteneri din mediul privat;
- Comunicare publică

- îmbunătățirea demersurilor de comunicare publică, inclusiv în formate accesibile persoanelor cu dizabilități, în vederea creșterii gradului de siguranță publică și consolidării încrederii populației în structurile/instituțiile cu atribuții în domeniul criminalității organizate;
 - formarea unei culturi civice de confruntare a fenomenului.
- Educație
 - creșterea conștientizării la nivelul segmentelor vulnerabile (inclusiv al persoanelor cu dizabilități) cu privire la modul de lucru al grupurilor de criminalitate organizată, riscurile și efectele implicării în activități infracționale organizate;
 - cooperarea instituțiilor din administrația publică centrală și locală, a celor implicate în activități de protecție socială și a furnizorilor de servicii educaționale în prevenirea fenomenului.

Direcții de acțiune: Exercițarea funcției publice

- Integritatea în funcția publică
 - promovarea unei culturi organizaționale centrate pe integritate profesională;
 - consolidarea mecanismelor de raportare a încălcării legilor și a măsurilor de protecție a persoanelor care raportează încălcări ale legii, având în vedere, cu precădere, riscurile asociate criminalității organizate.
- Prevenirea atragerii oficialilor publici în zona de influență a grupurilor de criminalitate organizată
 - identificarea timpurie a unor tentative de atragere a oficialilor publici în sfera infracțională prin corupere, șantaj, amenințare, compromitere, etc.
 - eficientizarea regimului de protecție a personalului implicat în activități de prevenire și combatere a grupurilor de criminalitate organizată
- Consolidarea profesionalismului în cariera personalului din sectorul public
 - optimizarea criteriilor și a modalităților de selecție, evaluare și promovare a personalului autorităților și instituțiilor statului relevante pentru domeniul de aplicare a acestei strategii.

F.2. OBIECTIV STRATEGIC nr. 2 - Dezvoltarea capacității instituționale la nivel național de a lupta împotriva criminalității organizate

Direcții de acțiune: Analiză

- consolidarea capacității interinstituționale de analiză integrată, cât și, acolo unde este cazul, a celei intra-instituționale de a lupta împotriva criminalității organizate, inclusiv prin analiza și evaluarea integrată a riscurilor generate de activitatea GCO, ca premisă pentru prioritizarea intervențiilor;
- dezvoltarea instrumentelor dedicate identificării timpurii a formelor de manifestare a criminalității organizate;

- catalogarea actualizată permanent a GCO, a membrilor și activității lor, crearea unor baze de date care să permită accesarea în timp real a informațiilor necesare pentru descoperirea, identificarea, investigarea și inculparea autorilor faptelor penale săvârșite de GCO.

Direcții de acțiune: Resurse

- asigurarea resursei umane specializate, a mijloacelor materiale și financiare necesare dezvoltării capacității instituționale a autorităților abilitate, în baza unui proces riguros de planificare și evaluare a eficienței și eficacității utilizării acestora.
- dezvoltarea unui sistem de management al dosarului electronic.

Direcții de acțiune: Management / organizare

- asigurarea managementului integrat intra-instituțional pentru combaterea fenomenului criminalității organizate;
- eficientizarea intervenției, inclusiv prin reconfigurarea modului de partajare a competenței și coordonarea managerială a prioritizării acțiunilor, la nivelul structurilor cu atribuții în combaterea criminalității organizate.

F.3. OBIECTIV STRATEGIC nr. 3 - Consolidarea intervenției împotriva criminalității organizate

Implementarea Strategiei Naționale împotriva Criminalității Organizate se va realiza prin acțiuni împotriva principalelor formelor de manifestare a criminalității organizate, și în special cu privire la următoarele direcții de acțiune:

- analiza și, după caz, îmbunătățirea legislației incidente penale, procesual penale și a altor acte normative relevante, inclusiv din următoarele perspective: definiția grupului infracțional organizat, limitele de pedeapsă ale anumitor infracțiuni, măsurile de supraveghere tehnică, percheziția informatică, durata procedurii de cameră preliminară, prevenirea și redefinirea amenințărilor la adresa securității naționale generate de fenomenul criminalității organizate prin raportare la noile realități sociale;
- revizuirea legislației relevante în vederea reducerii utilizării firmelor fantomă, a celor de tip off-shore și a celor din paradisuri fiscale și a creșterii măsurilor de control și transparență cu privire la acestea;
- analiza și, după caz, îmbunătățirea legislației din materia societăților, cu accent pe: cesiunea părților sociale în scopul sustragerii de la plata datoriilor, procedura insolvenței, creșterea transparenței societăților comerciale și sporirea mijloacelor de verificare a veridicității informațiilor privind activitatea comercială;
- identificarea și destructurarea grupurilor de criminalitate organizată care prezintă risc ridicat, cu precădere a celor care utilizează corupția, actele de violență și spălarea banilor;
- descurajarea acțiunilor de facilitare a activităților ilegale desfășurate de grupurile de criminalitate organizată sau de deturnare a unor activități legale spre fenomene de criminalitate organizată;
- eficientizarea interacțiunii inițiale a oficialilor publici cu victimele și martorii infracțiunilor săvârșite în condiții de criminalitate organizată;
- consolidarea normelor deontologice ale tuturor participanților la înfăptuirea justiției care vizează relația cu victimele sau martorii, și a mecanismelor eficiente de verificare a respectării acestora;

- acordarea efectivă a măsurilor de asistență și protecție a victimelor infracțiunilor săvârșite în condiții de criminalitate organizată și evitarea revictimizării;
- consolidarea măsurilor de asistență și protecție a martorilor infracțiunilor săvârșite în condiții de criminalitate organizată;
- consolidarea modului de interacțiune cu participanții minori la procesul penal și a infrastructurii aferente;
- dezvoltarea instrumentelor de identificare respectiv de colectare a datelor tehnice din mediul online cu privire la materialele pornografice cu minori în vederea combaterii exploatarei sexuale săvârșite în orice mod asupra minorilor;
- dezvoltarea cunoștințelor și a capacității de contracarare privind fenomenele infracționale care au loc în mediul informatic, cu accent pe darknet, atacuri asupra sistemelor informatice, infracționalitatea privind instrumente de plată electronică;
- consolidarea capacității de prevenire și combatere a infracționalității de mediu săvârșită în condițiile criminalității organizate, cu accent pe fenomene precum: defrișări ilegale, exploatarea și vânzarea ilegală a minereurilor, pescuitul ilegal, traficul de deșeuri și produse chimice periculoase;
- eficientizarea prevenirii și combaterii activității grupurilor de criminalitate organizată care desfășoară activități ilicite în legătură cu domeniul farmaceutic, cu accent pe: fluxurile ilicite de anabolizante și steroizi, contrabanda cu și contrafacerea de produse farmaceutice, traficul de medicamente oncologice și eliberarea ilegală a prescripțiilor medicale;
- creșterea capacității autorităților, în special a autorității vamale și poliției de frontieră, de identificare a fluxurilor ilegale de persoane și mărfuri în/din România, săvârșite în context de crimă organizată;
- limitarea evoluției fenomenelor infracționale legate de regimul proprietății intelectuale săvârșite de grupuri de criminalitate organizată, în contextul demersurilor de digitalizare;
- creșterea capacității de cunoaștere și investigare a fluxurilor ilicite de droguri, precursori și substanțe psihoactive, cu accent pe cele care sunt distribuite de și către minori;
- dezvoltarea capacității de prevenire și combatere a manifestărilor în spațiul public, fizic sau virtual, a grupurilor de crimă organizată, cu accent pe faptele săvârșite de persoane înarmate sau prin folosirea unei arme ori substanțe explozive, narcotice sau paralizante;
- combaterea activității grupurilor de criminalitate organizată care săvârșesc infracțiuni contra patrimoniului, cu accent deosebit pe infracțiuni de tâlhărie, furt (inclusiv furtul în scop de folosință) și comerțul ilegal cu bunuri culturale;
- combaterea activității grupurilor de criminalitate organizată implicate în traficul ilicit, distribuirea și utilizarea armelor, munițiilor și substanțelor periculoase.

F.4. OBIECTIV STRATEGIC nr. 4 - Limitarea accesului grupurilor de crimă organizată la resurse financiare

Direcții de acțiune: Cunoașterea și monitorizarea fluxurilor de bunuri și valori

- dezvoltarea capacității de identificare și monitorizare a circulației de bunuri și valori suspectate a proveni din activități ilicite;
- creșterea disciplinei și responsabilității financiar-contabile, a transparenței fiscale și a măsurilor de control a evidențelor contabile.

Direcții de acțiune: Investigații financiare

- creșterea capacității de cunoaștere a fluxurilor ilicite de bunuri și valori obținute/generate de membrii grupurilor de criminalitate organizată;
- dezvoltarea capacității de investigare financiară a activității grupurilor de criminalitate organizată, inclusiv prin cooperarea cu instituțiile competente din sistemul bancar;
- uniformizarea tehnicilor de investigații financiare specifice documentării activităților de criminalitate organizată;
- facilitarea accesului autorităților competente la informațiile financiare și la informațiile privind conturile bancare, cuprinse în registrul național centralizat de conturi bancare.
- eficientizarea modului de informare a autorităților cu privire la rezultatul analizării tranzacțiilor suspecte de către entitățile raportoare.
- cooptarea ANABI în acțiunile concrete de combatere a GCO pe direcția competențelor legale ale acestei instituții, în scopul descoperirii și anihilării resurselor financiare și materiale dobândite ilegal și de care dispun sau ar putea dispune GCO.

Direcții de acțiune: Punerea în executare a hotărârilor judecătorești definitive

- eficientizarea comunicării hotărârilor judecătorești definitive către instituțiile abilitate de lege să le pună în aplicare;
- creșterea gradului de recuperare a creanțelor statului constatate prin hotărâri judecătorești definitive în materie penală în cazuri de criminalitate organizată.

F.5. OBIECTIV STRATEGIC nr. 5 - Consolidarea cooperării naționale și internaționale privind criminalitatea organizată

Direcții de acțiune: Cooperare națională

- dezvoltarea cooperării interinstituționale inclusiv la nivel strategic și asigurarea unui mediu eficient de schimb de informații;
- dezvoltarea și aplicarea coordonată a măsurilor de prevenire, cercetare științifică și combatere a formelor de manifestare a criminalității organizate;
- interconectarea unor sisteme informatice sau accesul la unele baze de date, după caz, pentru asigurarea unui suport optim de corelare și valorificarea informațiilor;
- îmbunătățirea procedurilor comune de lucru la nivel intra și interinstituțional;
- optimizarea cooperării cu sectorul public și privat pentru promovarea înțelegerii riscurilor de securitate și îmbunătățirea sistemului de raportare a incidentelor cyber.

Direcții de acțiune: Cooperare internațională

- îmbunătățirea schimbului de informații și cooperării cu autoritățile și structuri similare din alte state, organismele și agențiile internaționale;
- creșterea gradului de utilizare a instrumentelor prevăzute în documentele adoptate la nivel regional sau internațional care vizează cooperarea internațională în combaterea criminalității transnaționale organizate;
- asigurarea interoperabilității cu bazele de date/ sistemele de informații ale UE;
- îmbunătățirea cooperării cu autoritățile polițienești și judiciare corespondente din jurisdicțiile recunoscute ca fiind de tip "off-shore";
- asigurarea unei prezențe active în formule de cooperare internațională dedicate prevenirii și combaterii criminalității organizate;

- continuarea dialogului inter-instituțional în vederea semnării și ratificării *Convenției Consiliului Europei privind contrafacerea produselor medicale și a infracțiunilor similare care implică amenințări la adresa sănătății publice (Convenția MEDICRIME)*.

G. REZULTATE

La finalul perioadei de implementare a strategiei, instituțiile responsabile vor fi în măsură să arate că și-au consolidat capacitățile de prevenire și contracarare a fenomenului în regim integrat, precum și că au la dispoziție instrumente legale și tehnice moderne, care să asigure un răspuns adecvat în raport cu evoluția fenomenului criminalității organizate.

Autoritățile responsabile vor avea angajați suficienți și mai bine pregătiți, precum și dotările logistice necesare combaterii fenomenului infracționalității organizate, atât ca urmare a unei alocări judicioase a resurselor financiare, cât și prin implicarea în parteneriate public-private.

Cooperarea cu partenerii externi va fi mai intensă și mai eficientă atât la nivel european, cât și internațional, iar România va consolida percepția de actor credibil, implicat și activ în procesul de contracarare a grupurilor de criminalitate organizată transnaționale.

Victimele acțiunilor întreprinse de rețele de criminalitate organizate vor beneficia de măsuri de protecție comprehensive ce le vor asigura redobândirea sentimentului de siguranță și de încredere în autorități.

Martorii vor beneficia, de asemenea, de măsuri de protecție proporționale cu riscurile asumate în cadrul procesului penal și necesare pentru o mai mare deschidere către cooperarea cu autoritățile judiciare și, ulterior, reintegrarea acestora în societate.

Cetățenii se vor simți mai în siguranță și vor asocia efectele pozitive ale reducerii fenomenului de criminalitate organizată cu eforturile susținute din partea autorităților pe această linie.

H. IMPLICAȚII PENTRU BUGET

Implementarea strategiei se va realiza în limitele strategiilor fiscal-bugetare pentru perioada 2020-2024. Finanțarea se va asigura din bugetele instituțiilor implicate, în limita sumelor aprobate anual pentru această destinație. Pentru cazurile în care aceste resurse nu sunt încă acoperite, este important ca fiecare instituție publică să își revizuiască prioritățile bugetare pentru a asigura reflectarea în bugetele pentru anii 2021-2024 a resurselor minimale.

În vederea îndeplinirii obiectivelor prezentei strategii vor fi avute în vedere și surse de finanțare alternative celor de la bugetul de stat, precum fondurile structurale aferente perioadei 2021-2027 sau finanțarea externă oferită de alte organizații/state (spre exemplu, Banca Mondială, Mecanismul financiar norvegian, asistență bilaterală din partea altor state).

I. IMPLICAȚII JURIDICE

Consolidarea intervenției împotriva criminalității organizate va implica și analiza și, după caz, îmbunătățirea legislației incidente penale, procesual penale, din materia societăților și a altor acte normative relevante, după cum se menționează în cuprinsul Obiectivului strategic nr. 3, respectiv după cum ar putea rezulta, indirect, din implementarea tuturor celorlalte obiective, ca fiind necesar.

Punerea în aplicare a măsurilor preconizate în prezenta strategie va putea implica și adoptarea de acte administrative cu caracter normativ ale instituțiilor implicate.

J. MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Implementarea strategiei se va realiza sub autoritatea unui Comitet de monitorizare, cu informare a Prim-Ministrului României și Consiliului Suprem de Apărare al Țării. Comitetul de monitorizare are în componență reprezentanți ai următoarelor instituții publice:

- Ministerul Justiției (MJ);
- Ministerul Afacerilor Interne;
- Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

Comitetul de monitorizare este convocat semestrial sau ori de câte ori este nevoie. În funcție de agenda reuniunii, reprezentanți ai altor instituții din sectorul public sau entități din mediul privat pot fi invitați.

Pentru sprijinirea procesului de monitorizare și implementare a obiectivelor strategice aferente Strategiei Naționale împotriva Criminalității Organizate, MJ asigură secretariatul tehnic al strategiei, care are activitate permanentă.

Strategia se implementează prin intermediul planului de acțiune care prezintă activități și proiecte specifice, cu precizarea bugetelor și a surselor de finanțare, termenele și responsabilitățile instituționale propuse. Comitetul de monitorizare elaborează și aprobă planul de acțiune aferent strategiei în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a Strategiei Naționale Împotriva Criminalității Organizate 2021 - 2024 și monitorizează implementarea sa.

Obiectivele procesului de monitorizare sunt:

- identificarea progreselor înregistrate în implementarea Strategiei Naționale împotriva Criminalității Organizate;
- identificarea și corectarea problemelor practice apărute în implementarea obiectivelor strategice și a planului de acțiune aferent;
- creșterea gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a măsurilor de prevenire a criminalității organizate, în sectorul public și privat;
- elaborarea documentelor de evaluare.

Stadiul implementării strategiei va fi evaluat pe baza unor rapoarte de monitorizare, elaborate anual de către secretariatul tehnic și supuse aprobării comitetului de monitorizare și care vor include evaluări privind stadiul implementării strategiei, deficiențele constatate și recomandările pentru remediere. Rapoartele elaborate de secretariatul tehnic sunt prezentate în cadrul unei reuniuni a comitetului de monitorizare, la care vor fi invitați mai mulți parteneri, inclusiv din sectorul privat și societatea civilă. Monitorizarea prin mecanismele și măsurile propuse mai sus se va completa cu concluziile rapoartelor periodice emise de Organizația Națiunilor Unite, precum și alte inițiative regionale sau internaționale în materia criminalității organizate, la care România este parte.

Evaluarea ex-post a impactului strategiei va urmări să analizeze modul de folosire a resurselor, realizarea impactului așteptat și eficiența intervențiilor. Se vor evalua factorii de succes sau de eșec, precum și sustenabilitatea rezultatelor și impactului Strategiei Naționale împotriva Criminalității Organizate. Pentru o evaluare adecvată a rezultatelor strategiei, evaluarea ex-post trebuie realizată după trecerea unui anumit timp de la implementare. În acest scop pot fi implicați și parteneri din mediul privat.

Evaluarea ex-post a impactului strategiei va fi avută în vedere pentru elaborarea viitoarei strategii împotriva criminalității organizate, care se realizează în cadrul proiectului SIPOCA 764 „Întărirea capacității de procesare și analiză a datelor referitoare la criminalitatea organizată și creșterea capacității administrative a Ministerului Public”, derulat de PÎCCJ.